

Forssan kaupunki

Konserniohjeet sekä hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevat ohjeet

Kaupunginvaltuusto hyväksynyt 27.2.2012

Voimaantuloajankohta 1.3.2012

Kv. 27.5.2013, lisäys

Sisällys

KONSERNIOHJEEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Määrittelyjä	4
Forssan kaupunkikonserni	4
Konserniohjeen tarkoitus	5
Omistajaohjauksen tavoitteet	5
Omistajapoliittiset linjaukset	5
Konserniohjauksen tavoitteet	6

KAUPUNKIKONSERNIN JOHTAMINEN

Konsernijohto	6
Konsernin johtaminen ja ohjaaminen	7
Kaupunginvaltuuston, tarkastuslautakunnan ja konsernijohtoon tehtävät	7
Konsernijohtoon tiedonsaanti ja läsnäolo kokouksissa	8

TALOUSOSA

Tytäryhteisöille annettavat tavoitteet	8
Investointi- ja rahoitussuunnitelmat	9
Omaisuuksien hoito	9
Osavuosisuoritusraportointi	9
Tilikausi	9
Sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet	10
Riskien hallinta	10
Asiakirjojen säilytys	10
Palvelut	11
Tietojärjestelmät	11
Tukipalvelut	11
Tilat	11
Materiaalipalvelut	11
Konsernitilinkäyttö	11
Julkiset hankinnat	11
Lahjoman vastaiset periaatteet	12
Business controller -toiminta	12
Tarkastuslautakunnan oikeudet	12
Kaupungin sisäisen tarkastuksen tarkastusoikeus	12
Tilintarkastus	12

HENKILÖSTÖOSA

Henkilöstö	13
Työnantajayhdistykseen järjestäytyminen	13
Eläkevakuutus	14
TIEDOTTAMINEN	14

YHTIÖKOKOUS

Osakkeenomistajien kokous	15
---------------------------	----

HALLITUS

Tytäryhteisön hallituksen valinta	15
Hallituksen jäsenten kelpoisuus ja riippumattomuus	15
Hallituksen tehtävät	16
Hallituksen työskentely ja päätöksenteko	17
Hallituksen toimikunnat	
Hallituksen toiminnan arviointi	18
Hallituksen puheenjohtaja	18
Ennakkosuostumus	19

TOIMITUSJOHTAJA

Johdon palkkaus, palkkiot ja muut etuudet	21
---	----

VAITIOLOVELVOLLISUUS JA ASIAKIRJAJULKISUUS

MUUT MÄÄRÄYKSET	22
------------------------	----

OHJEIDEN HYVÄKSYMINEN JA VOIMAANTULO	22
---	----

KONSERNIOHJEEN TARKOITUS JA TAVOITE

Määrittelyjä

Kuntakonserni tarkoittaa kunnan sekä yhden tai usean juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta yhdessä tai useassa yhteisössä (tytäryhteisö).

Kuntakonsernin emoyhteisö tarkoittaa konsernitilinpäätöksen laativaa kuntaa eli tässä tapauksessa Forssan kaupunkia. Kuntalaissa kuntakonserni määritellään kirjanpitolain konsernimääritelmän mukaisesti.

Kunnan tytäryhteisö tarkoittaa niitä osakeyhtiöitä, yhdistyksiä ja muita yhteisöjä sekä säätiöitä, joissa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta. Määräämisvalta arvioidaan tosiasiallisten olosuhteiden perusteella. Näissä osakeyhtiöissä, yhdistyksissä ja muissa yhteisöissä sekä säätiöissä kaupungilla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on enemmän kuin puolet yhteisön kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja äänten enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin tai muihin sopimuksiin.

Kunnalla katsotaan olevan määräysvalta yhteisössä myös silloin, kun kunnalla on oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä yhteisön tai säätiön hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä sama oikeus. Määräysvalta voi perustua myös muihin seikkoihin, jotka luovat kunnalle oikeuden tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa kohdeyhteisössä.

Kunnan osakkuusyhteisö tarkoittaa niitä yhtiöitä tai muita yhteisöjä, joissa kunnalla tai sen tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä kuntakonserniin kuuluvien muiden yhteisöjen kanssa on merkittävä omistusosuus ja huomattava vaikutusvalta mutta jotka eivät kuulu kuntakonserniin. Osakkuusyhteisöissä kunnalla on yksin tai yhdessä tytäryhteisöjensä kanssa 20 – 50 prosenttia yhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä.

Sisäiseen konserniin kuuluviksi luetaan näissä ohjeissa kaupungin palvelutuotanto-organisaatio (toimialat ja keskushallinto) sekä Forssan vesihuoltoliikelaitos. Ne muodostavat yhden juridisen yksikön.

Ulkoiseen konserniin kuuluvat tytäryhteisöt, näihin tytäryhteisöihin rinnastettava Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry sekä osakkuusyhteisöt ja kuntayhtymät ovat kukin oma juridisesti itsenäinen yksikkönsä.

Konserniyhteisöllä tarkoitetaan näissä ohjeissa Forssan kaupungin liikelaistosta, tytäryhteisöä ja siihen rinnastettavaa yhdistystä sekä kuntayhtymiä.

Forssan kaupunkikonserni

Forssan kaupunkikonserniin kuuluvat sisäinen konserni ja ulkoinen konserni.

Sisäiseen konserniin kuuluvat kaupunki ja sen kunnallinen liikelaitos Forssan vesihuoltoliikelaitos. Ne ovat samaa juridista yksikköä.

Ulkoiseen konserniin kuuluvat

- Forssa-asunnot Oy tytäryhteisöineen
- Forssan Liike- ja Teollisuuskiinteistöt Oy tytäryhteisöineen
- Faktia Koulutus Oy tytäryhteisöineen
- Forssan Seudun Kehittämiskeskus Oy
- Loimijoen Kuntapalvelut Oy
- Forssan seudun terveydenhuollon kuntayhtymä

Kaupungin konsernikokonaisuus käsittää lisäksi Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän ja Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry:n, joissa kaupunki on jäsenenä. Kaupungilla ei ole niissä määräysvaltaa, mutta ne yhdistellään kaupungin konsernitilinpäätökseen

Konserniohjeen tarkoitus

Konserniohjeessa määritellään Forssan kaupungin tytäryhteisöjen johdon rooli ja velvollisuudet sekä toimintatavat sille, miten kaupunki käyttää määräysvaltaa tytäryhteisöissään. Tämän ohjeen mukaiset suositukset ja käytännöt koskevat kaikkia tytäryhteisöjä niiden yhteisömuodosta riippumatta, ellei asianomaista tytäryhteisöä koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu.

Konsernijohdon työkaluna tytäryhteisöjen ohjaamisessa ovat corporate governance eli hyvän hallintotavan mukaiset käytännöt, jotka täydentävät lakisääteisiä menettelytapoja. Tämän ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että kaupungin toimintaa ja omaisuutta tytäryhteisöissä hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kaupunkikonsernin kokonaisuutena turvaten. Ohjeen suosituksista voidaan yksittäistapauksissa perustellusta syystä poiketa.

Omistajaohjauksen tavoitteet

Kaupungin omistajapolitiikan ja omistajaohjauksen tavoitteena on tytäryhteisöjen toiminnan kehittäminen kaupungin strategisten linjausten mukaisesti sekä omistaja-arvon pitkäjänteisen kasvun tukeminen. Tämän toteuttamisen keskeisenä keinona on omistajan avoin ja johdonmukainen käyttäytyminen, vastuullisten ja asiantuntevien jäsenten ehdottaminen ja nimeäminen tytäryhteisöjen hallituksiin sekä omistajan panostukset tytäryhteisöjen johtamisresursseihin. Omistajan tärkeimmät ohjaukselineet ovat omistajastrategia ja corporate governance -ohjaus.

Kaupunki on aktiivinen omistaja, joka määrittelee tytäryhteisön erityistehtävän sisällön ja toiminnan tavoitteet yleisesti. Tytäryhteisön toiminnallisen strategian määrittelevät tytäryhteisön hallitus ja johto.

Omistajapoliittiset linjaukset

Kaupungin omistajapolitiikka on mahdollisimman avointa ja aktiivista toimintaa, jossa pyritään johdonmukaisiin ja ennustettaviin ratkaisuihin. Se perusteena ovat ensisijaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymä strategia ja muut omistajapolitiikkaa koskevat päätökset.

Kaupunki edellyttää, että

- tytäryhteisöissä huolehditaan säännösten asettamista velvoitteista esimerkillisen hyvin
- tytäryhteisöt ovat esimerkillisiä työnantajia
- tytäryhteisöt suhtautuvat vastuullisesti ympäristökysymyksiin
- yhteisöjen pääomarakenteen tulee olla tarkoituksenmukainen suhteessa toimialaan ja toimintaan
- tytäryhteisöjen hallituksissa on oltava miehiä ja naisia tasapuolisesti.
- tytäryhteisöt ottavat konsernin kokonaisedun kaikessa toiminnassaan huomioon

Konserniohjauksen tavoitteet

Forssan kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt toimivat osaltaan kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden toteuttajina ja noudattavat kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen toimintalinjausta ja omistajapolitiikkaa.

Forssan kaupunkikonsernin ohjeet varmistavat hyväksytyin omistajapolitiikan ja tavoitteiden toteutuksen sekä taloudellisen ja tuloksellisen toiminnan ja palvelujen käytön.

Konserniohjeita noudatetaan kaikissa tytäryhteisöissä. Niissä tytäryhteisöissä, joissa on kaupungin lisäksi muita omistajia, tulee ohjeiden noudattamisesta sopia muiden omistajien kanssa. Niissä yhteisöissä, joissa Forssan kaupungilla on vähemmistöosuus, kaupungin edustajien tulee pyrkiä toimimaan yhteisöjen hallinnossa niin, että konserniohjeiden periaatteita voidaan noudattaa soveltuvin osin.

KAUPUNKIKONSERNIN JOHTAMINEN

Konsernijohto

Konsernijohton muodostavat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja talousjohtaja. Kaupunginhallitus ohjaa kaupunkikonsernia ja vastaa yhteisöjen valvonnan järjestämisestä. Kaupunginjohtaja vastaa konsernin operatiivisesta johtamisesta ja omistajaohjauksesta.

Konserniohjaukseen liittyvää ohjaus- ja valvontavastuuta on annettu myös perusturvajohtajalle, sivistystoimenjohtajalle ja tekniselle johtajalle. He myös valmistelevat liikelaitoksia ja tytäryhteisöjä koskevia asioita kaupunginhallitukselle.

Konsernin johtaminen ja ohjaaminen

Kaupunkikonsernia johdetaan ja kehitetään kaupungin ja sen tytäryhteisöjen kokonaisuutena kokonaistaloudellisesti.

Konsernijohtamisessa otetaan huomioon tytäryhteisöjen toimialoitteiset erityispiirteet ja toimintaympäristövaatimukset.

Konsernijohto osallistuu tytäryhteisöjen toiminnalliseen päätöksentekoon ja päivittäisjohtamiseen yhtiökokouksissa, yhdistyksen kokouksissa, hallituksen kokouksissa ja konsernijohtoon ennakkosuostumusta edellyttävissä asioissa.

Siinä tapauksessa, että kaupunki on mukana säätiöissä, kaupunki käyttää määräysvaltaansa säätiön sääntöjen ja mahdollisesti nimeämiensä säätiön hallituksen jäsenten kautta.

Kaupunginhallitus antaa yhteisön hallituksessa toimiville kaupungin edustajille merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia linjaratkaisuja koskevat ohjeet. Muuten kaupunginjohtaja antaa edustajille ohjeet.

Edustajat seuraavat toimialan kehitystä sekä arvioivat yhteisön onnistumista toiminta-ajatuksen, strategioiden ja tavoitteiden saavuttamisen näkökulmista.

Yhteisöissä toimivat kaupungin edustajat saattavat merkittävät tai periaatteelliset ratkaisut kaupunginhallituksen tietoon. Tarvittavia yksityiskohtaisia toimintaohjeita tulee pyytää riittävän ajoissa. Ennakkosuostumusmenettelyä koskevat yksityiskohtaiset ohjeet ovat ennakkosuostumusta koskevassa kohdassa.

Kaupunginvaltuuston, tarkastuslautakunnan ja konsernijohtoon tehtävät

Kaupunginvaltuusto

- päättää kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajapoliittisista linjauksista ja konserniohjauksen periaatteista
- hyväksyy konserniohjeet ja hyvä hallinto- ja johtamistapa -ohjeen

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta arvioi kaupungin toimintaan kohdistuvan arvioinnin lisäksi kaupunkikonsernia koskevaa tavoiteasettelua ja tavoitteiden toteutumista. Lisäksi tarkastuslautakunta huolehtii kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tämä tarkoittaa kaupunkikonsernin tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamisen järjestämistä koskien muun muassa tarjouspyyntöä ja tarjousvertailua.

Kaupunginhallitus

- ohjaa ylimpänä toimeenpanevana elimenä kaupunkikonsernia
- nimeää edustajat tytär- ja osakkuusyhtiöiden yhtiökokouksiin tai vastaaviin kokouksiin
- antaa ohjeet yhtiökokouksessa tai vastaavissa elimissä kaupunkia edustaville henkilöille kaupungin kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin, jollei ohjeiden antamista ole annettu kaupungin muulle viranomaiselle

- kuulee harkintansa mukaan liikelaitoksen ja tytäryhtiöiden edustajia ennen päätöstä, joka vaikuttaa niiden toimintaan suorasti tai epäsuorasti ja jolla on liikelaitokselle tai tytäryhtiölle merkittävä taloudellinen tai toiminnallinen merkitys
- järjestää vuosittain liikelaitoksen johtajalle sekä tytäryhtiöiden toimitusjohtajille ja hallitusten puheenjohtajille yhdestä kahteen suunnittelu- ja neuvottelutilaisuutta
- seuraa liikelaitoksen ja tytäryhtiöiden toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia liikelaitoksen johtokunnalle ja yhtiöiden hallituksille
- valvoo liikelaitoksen ja tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan järjestämistä ja antaa tiedon tilintarkastajien antaman selvityksen perusteella sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä konsernitilinpäätöksessä
- antaa valtuustolle selvityksen kaupungin, liikelaitoksen ja tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä
- laatii ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöksen, joka sisältää konsernituloslaskelman, rahoituslaskelman ja konsernitaseen liitetietoineen.

Kaupunginjohtaja

- johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin konsernipolitiikkaa
- vastaa konserniohjeen mukaan kaupunginjohtajalle kuuluvista tehtävistä
- käy vuosittain konsernineuvottelut liikelaitoksen, tytäryhtiöiden ja kuntayhtymien johdon kanssa yhdessä talousjohtajan, perusturvajohtajan, sivistystoimenjohtajan tai teknisen johtajan kanssa
- seuraa kaupungin omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle
- seuraa kaupunkikonsernin, konserniohjeiden ja hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan ohjeen toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia kaupunginhallitukselle

Konsernijohdon tiedonsaanti ja läsnäolo kokouksissa

Kaupunginjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus kaikkien tytäryhteisöjen hallitusten kokouksissa. Talousjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n hallituksen kokouksissa. Sivistystoimenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus Faktia Koulutus Oy:n hallituksen kokouksissa. Teknisellä johtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus Forssan vesihuolto-liikelaitoksen johtokunnan kokouksissa.

Tytäryhtiöt toimittavat etukäteen hallituksen, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen kokouskutsut ja esityslistat sekä kokousten pöytäkirjat kaupunginjohtajalle ja niille viranhaltijoille, joilla on tytäryhtiön hallituksen kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

TALOUSOSA

Tytäryhteisöille annettavat tavoitteet

Tytäryhtiöt laativat liiketoimintasuunnitelman. Kaupunginhallitus käsittelee tytäryhtiöiden liiketoimintasuunnitelmat, merkittävät hankkeet ja liiketoiminnan muutokset. Muut konserniyhteisöt neuvottelevat konsernijohdon kanssa strategisista hankkeista.

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarvion hyväksymisen yhteydessä tytäryhteisöjen tulostavoitteet.

Konsernijohdon edustajat neuvottelevat kaupunginjohtajan johdolla konsernineuvotteluissa vuosittain tavoitteista ja talousarviosta Forssan vesihuolto-liikelaitoksen, Faktia Koulutus Oy:n, Forssa-asunnot Oy:n, Forssan Liike- ja Teollisuuskiinteistöt Oy:n, Forssan Seudun Kehittämiskeskus Oy:n, Loimijoen kuntapalvelut Oy:n, Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry:n, Forssan seudun terveydenhuollon kuntayhtymän ja Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän kanssa.

Kaupungin talousarvion käsittelyn ja hyväksymisen yhteydessä määritellään liikelaitoksen, tytäryhteisöjen sekä Forssan seudun terveydenhuollon kuntayhtymän ja Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän tavoitteet sekä toimintaa ja taloutta kuvaavat tunnusluvut. Tavoitteiden tulee olla talousarviokauteen sidottuja ja mitattavia.

Neuvottelujen tulokset raportoidaan kaupunginhallitukselle.

Investointi- ja rahoitussuunnitelmat

Tytäryhteisöjen keskeiset investointi- ja rahoitussuunnitelmat valmistellaan kaupungin talousarvion valmistelun aikataulun mukaisesti ja strategisten tytäryhteisöjen osalta ne annetaan kaupunginvaltuustolle tiedoksi kaupungin talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Tytäryhteisöjen laina- ja sijoitusjärjestelyistä neuvotellaan talousjohtajan kanssa.

Omaisuuksien hoito

Tytäryhteisö ei saa ilman kaupunginhallituksen nimenomaista lupaa antaa toisen velasta takauksia eikä käyttää omaisuuttaan toisen lainan vakuutena.

Osavuosiselvitys

Forssan kaupunkikonsernin talouden ja toiminnan seurantaraportit toimitetaan kaupunginjohtajalle ja talousjohtajalle, joilla on myös oikeus antaa talousarvion seurantaan liittyviä ohjeita.

Liikelaitos ja tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan ja taloudestaan kaksi kertaa vuodessa. Raporttikaudet ovat 1.1.–30.4. ja 1.1.–31.8. Selvitys toimitetaan kaupungin talouspalveluiden antamien ohjeiden mukaisesti.

Vuosiselvitys tapahtuu tilinpäätöksessä. Lisäksi kaupunginhallitus ja keskushallinto voivat harkintansa mukaan pyytää erillisiä selvityksiä.

Tilikausi

Konserniyhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Konserniyhteisö järjestää kirjanpitossa siten, että kaupunki voi laatia kuntalain edellyttämän konsernitaseen. Kaupungin talouspalvelut antaa yksityiskohtaisia ohjeita tilinpäätöksen laadintaan liittyvistä kysymyksistä.

Konserniyhteisöt toimittavat toimintakertomuksensa ja tilinpäätöksensä sekä tilintarkastuskertomuksensa kaupunginhallitukselle ja kaupungin talouspalveluille erikseen sovittaviin määräaikoihin mennessä. Talouspalvelut antaa ohjeet yksityiskohtaisten tilinpäätöstietojen ilmoittamisesta konsernitaseen laadintaa varten.

Sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet

Yhteisön hallitus huolehtii siitä, että yhteisössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja että yhteisössä seurataan valvonnan toimivuutta. Hallitus arvioi säännöllisesti yhteisön sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta.

Riskien hallinta

Hallitus huolehtii siitä, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, että niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Kokonaisvastuu yhteisön riskienhallinnasta kuuluu hallitukselle. Sisäinen tarkastus ja tilintarkastaja arvioivat niitä prosesseja, joiden avulla organisaatiossa varmistetaan, että merkittävät riskit on ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti.

Riskien hallinta ja siihen liittyvä vakuuttamisvastuu on tytäryhteisöillä. Tarvittaessa kaupungin riskienhallintaryhmä avustaa ja antaa ohjeita vakuuttamiseen ja riskien hallintaan liittyvissä asioissa.

Tytäryhteisöillä ei ole oikeutta myöntää takauksia tai muita vastaavia sitoumuksia tai antaa pantteja, ellei kaupunginhallitus toisin päättä. Merkittäviä taloudellisia riskejä koskevista asioista annetaan tieto jo neuvotteluvaiheessa kaupunginjohtajalle.

Kaupunkikonsernissa noudatetaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa. Kaupungin riskienhallintatyöryhmä koordinoi koko kaupunkikonsernin riskienhallintaa. Tytäryhteisöt ja liikelaitokset luovuttavat työryhmän käyttöön riskienhallinnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Riskienhallintatyöryhmään kutsutaan asiantuntijoiksi jokaisen tytäryhteisön ja liikelaitoksen edustaja. Työryhmän nimeää kaupunginhallitus.

Tytäryhteisöt sopivat vakuuttamisesta kulloinkin talousjohtajan kanssa.

Vakuutuksista ja vakuutusten hoidosta järjestetään tarjouskilpailu, joka koskee koko kaupunkikonsernia.

Asiakirjojen säilytys

Tytäryhtiöiden pysyvästi säilytettävien asiakirjojen käsittelyssä ja säilyttämisessä noudatetaan kaupungin arkistotoimen ohjeita ja pysyvästi säilytettävät asiakirjat sijoitetaan kaupungin keskusarkistoon. Pysyvästi säilytettävien asiakirjojen osalta noudatetaan kaupunginarkiston ohjeita

Palvelut

Hankinta-, suunnittelu- ja muita sopimuksia tehdessään konserniyhteisöt pyrkivät konsernin kannalta edullisimpaan lopputulokseen.

Konserniyhteisö pyytää ulkopuolisia palveluja koskevat tarjoukset myös kaupungin ao. yksiköiltä ja muilta konserniyhteisöiltä.

Tietojärjestelmät

Kaupunkikonsernin yhteisöt käyttävät mahdollisuuksien mukaan samoja järjestelmiä sekä noudattavat yhteisiä tietohallinnon strategioita ja toimintaohjeita. Tytäryhteisöjen ja liikelaitosten tietojärjestelmät suunnitellaan ja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä kaupungin tietohallinnon kanssa.

Tukipalvelut

Tavoitteena on, että kaupungin tukipalvelut tuottavat palveluja kaikille kaupunkikonsernin yhteisöille. Merkittäviin ulkopuolisiin tukipalveluiden ostoon tytäryhteisö hankkii kaupunginhallituksen tai kaupunginjohtajan suostumuksen.

Tilat

Konserniyhteisö neuvottelee toimitilojen hankinnasta (osto/vuokraus) ja merkittävistä muutostöistä kaupungin tilapalveluyksikön kanssa ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Tilapalveluyksikkö koordinoi konsernin toimitilojen käyttöä tavoitteena sen tehostaminen ja kustannussäästö.

Materiaalipalvelut

Konserniyhteisön neuvottelee materiaalihankintoja tehdessään kaupungin yhteishankinnoista vastaavien viranhaltijoiden kanssa kaupungin hankintasopimusten hyödyntämiseksi myös konserniyhteisössä.

Konsernitilin käyttö

Kaupungin tytäryhteisöt käyttävät kaupungin konsernitiliä. Konsernitilin käytännön toimintaa hoitaa Loimijoen Kuntapalvelut Oy kaupungin talouspalvelujen ohjeiden mukaisesti.

Julkiset hankinnat

Tytäryhteisön hallitus valvoo, että ne tytäryhteisöt, jotka ovat julkisista hankinnoista annetussa laissa määritellyjä hankintayksikköjä, noudattavat julkisista hankinnoista annettuja säännöksiä ja ohjeita.

Tytäryhteisön hallitus ja toimitusjohtaja huolehtivat siitä, että tytäryhteisö ei menetä hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvaa sidosyksikköasemaansa suhteessa kaupunkiin.

Tytäryhteisön hallitus valvoo myös, että yhteisö noudattaa ns. harmaan talouden torjunnasta annettuja säännöksiä ja ohjeita.

Lahjoman vastaiset periaatteet

Tytäryhteisö noudattaa kestityksen ja muun vieraanvaraisuuden tarjoamisessa ja vastaanottamisessa Keskuskauppakamarin antamia ohjeita. Tytäryhteisö noudattaa soveltuvien osin ulkopuolisten kustantamia matkoja ja muita taloudellisten etujen vastaanottamista ja antamista koskevia kaupungin mahdollisesti antamia ohjeita. Tytäryhteisöt eivät saa antaa taloudellista tukea poliittiseen toimintaan.

Business controller -toiminta

Kaupunkikonsernin tavoitteiden toteutumista ja kokonaisuutena sekä riskien hallintaa valvovat tarvittaessa kaupunginjohtajan määräämät business controllerit.

Tarkastuslautakunnan oikeudet

Tarkastuslautakunnalla on oikeus yhteisön hallituksen kanssa sopien tutustua tytäryhteisön toimintaan ja tavoitteiden toteuttamiseen arvioidakseen sitä, miten kaupunginvaltuuston asettamat tavoitteet on saavutettu.

Kaupungin sisäisen tarkastuksen tarkastusoikeus

Kaupungin sisäisellä tarkastuksella on osakkeenomistajan oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa haluamassaan laajuudessa. Yhteisö antaa tarpeelliset tiedot ja avustaa niiden saannissa.

Tilintarkastus

Forssan kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilintarkastajaksi valitaan kaupungin tilintarkastusyhteisö tai sen edustaja.

Tytäryhteisön ja tilintarkastajan välisessä tilintarkastusta koskevassa sopimuksessa edellytetään, että yhteisön tilintarkastaja on velvollinen tilintarkastuskertomuksessaan nimenomaisesti lausumaan tilinpäätöksen vahvistamisesta, tuloksen käsittelystä hallituksen esittämällä tavalla sekä vastuuvapaudesta, vaikka tilintarkastuslaki ei siihen velvoita. Jos tilintarkastaja on esittä-

nyt hallitukselle, toimitusjohtajalle tai muulle vastuuvolliselle huomautuksen seikoista, jota ei esitetä tilintarkastuskertomuksessa vaan tilintarkastuspöytäkirjassa, huomautukset kirjataan hallituksen pöytäkirjaan. Pöytäkirja toimitetaan tiedoksi kaupungin konsernijohtolle tai sen määräämälle.

HENKILÖSTÖOSA

Henkilöstö

Kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt noudattavat henkilöstöpolitiikassaan kaupungin henkilöstöstrategisia linjauksia kiinnittäen huomiota erityisesti seuraavien työnantajaimagon ja henkilöstön hyvinvoinnin ja työssä viihtymisen kannalta merkityksellisten ns. kriittisten menestystekijöiden toteuttamiseen ja kehittämiseen:

- työn tuottavuus ja vaikuttavuus
- esimiestyön laatu ja johtaminen
- toiminnan kannalta optimaalinen henkilöstön määrä ja rakenne
- kannustava palkkaus ja palkitseminen
- henkilöstön osaaminen ja ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen
- henkilöstön työkyvyn ja työhyvinvoinnin kehittäminen

Henkilöstöjohtaminen perustuu vuorovaikutteiseen ja avoimeen johtamiskulttuuriin, jonka mukaisesti työnantaja mahdollistaa kaiken aikaa henkilöstölle osallistuminen työn ja työympäristön sekä oman ammattitaidon kehittämiseen.

Palvelutuotannon uudelleen järjestelyissä noudatetaan hyvää yhteistoimintatapaa. Ratkaisut ovat kuntatyönantajan ja henkilöstön kannalta tarkoituksenmukaisia.

Tytäryhtiöiden toimitusjohtajien kanssa tehdään johtajasopimus. Sopimus valmistellaan konsernijohtossa. Tytäryhtiön hallitus hyväksyy sopimuksen yhtiön puolesta.

Palkkapolitiikassa sekä siihen liittyvien henkilöstöetuuksien määrittelyssä konserniyhteisö noudattaa seuraavia periaatteita:

- henkilöstön palkkaus ja henkilöstöetuuudet ovat mahdollisuuksien mukaan rinnasteisia kaupungin vastaaviin nähden
- palkkapolitiikassa noudatetaan soveltuvin osin kaupungin palkkapolitiittisia periaatteita.

Työnantajayhdistykseen järjestäytyminen

Kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt liittyvät Palvelulaitosten työnantajayhdistyksen jäseniksi (PTY ry). Palvelulaitosten työnantajayhdistys on kuntien ja kuntayhtymien määräämisvallassa olevien osakeyhtiöiden tai säätiöiden, muiden yhteisöjen tai säätiöiden sekä yksityisten palvelujentuottajien työnantajaedunvalvoja.

PTY sopii toimialallaan noudatettavat ala- ja jäsenyhteisökohtaiset työehtosopimukset ym. Palvelulaitosten työehtosopimuksen (PTYTES) soveltamisala kattaa hallinto- ja toimistohenkilöstön, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä teknisen henkilöstön

Eläkevakuutus

Kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt hakeutuvat Kuntien eläkevakuutuksen (Keva) jäsenyhteisöksi. Minkä tahansa Kevan jäsenyhteisön kokonaan omistama osakeyhtiö voi liittyä jäsenyhteisöksi ilman rajoituksia. Kevan jäsenyhteisöksi voi liittyä myös sellainen osakeyhtiö, jossa yhdellä tai usealla kunnalla tai kuntayhtymällä on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta ja jonka avulla tuotetaan kuntien lakiin perustuvien tehtävien hoidon edellyttämiä tai niitä välittömästi tukevia toimintoja. Ilman toimialarajoituksia jäsenyhteisöksi voi liittyä yhden tai usean kunnan tai kuntayhtymän määräysvallassa oleva uusi osakeyhtiö, jonka henkilökunnasta yli puolet siirtyy osakeyhtiön palvelukseen suoraan Kevan jäsenyhteisön palveluksesta.

TIEDOTTAMINEN

Tytäryhteisön hallitus huolehtii tiedottamisen riittävydestä. Milloin yhtiöllä on asiakkaina kuntalaisia tai jos yhtiön toiminta on laajaa tai yleistä mielenkiintoa herättävää, hallitus huolehtii, että yhtiössä laaditaan vuosikertomus, joka on yleisesti saatavilla. Vuosikertomuksen ja vastaavien tietojen katsotaan olevan yleisesti saatavilla, mikäli ne ovat yhtiön internet-sivuilla.

Yhtiö selostaa toimintakertomuksessa yhtiön organisaation.

Tytäryhteisöjen tiedottamisesta vastaa toimitusjohtaja tai hänen määräämänsä toimihenkilö. Yhteisön tiedottaminen tukee konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa sekä noudattaa kaupungin viestintästrategiaa. Tiedottamisessa noudatetaan kaupungin viestintäohjeita soveltuvin osin.

Toimitusjohtaja tai yhtiön päättämä muu edustaja selostaa vähintään kerran vuodessa yhtiön tärkeimpiä tapahtumia kaupunginhallitukselle ja kaupungin johtoryhmälle.

YHTIÖKOKOUS

Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekaelin, jossa osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa ja jossa osakkeenomistajat osallistuvat yhtiön ohjaukseen ja valvontaan. Yhtiökokous päättää sille osakeyhtiölain, yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen mukaan kuuluvista asioista.

Tilikauden aikana yhtiössä järjestetään yhtiöjärjestyksen mukainen varsinainen yhtiökokous. Tarvittaessa järjestetään ylimääräisiä yhtiökokouksia tai osakkeenomistajan kokouksia.

Kaupunkia edustaa yhtiökokouksessa kaupunginhallituksen tai kaupungin johtajan sen päätöksen nojalla määräämä edustaja. Yhtiön hallituksen jäsen tai varajäsen ei voi toimia kyseisen yhtiön yhtiökokousedustajana.

Yhtiön hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle. Yhtiökokouksen ajankohdasta neuvotellaan hyvissä ajoin kaupungin yhtiökokousedustajan kanssa.

Yhtiön toimitusjohtaja on läsnä yhtiökokouksessa. Yhtiön hallituksen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan läsnäolo yhtiökokouksessa on suositeltavaa.

Yhtiökokouksen pöytäkirja on osakkeenomistajien saatavilla kahden viikon kuluessa yhtiökokouksesta, asunto-osakeyhtiön osalta kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta. Allekirjoitetusta pöytäkirjasta lähetetään jäljennös kaupungin yhtiökokousedustajalle sekä kaupunginjohtajalle ja talousjohtajalle.

Osakkeenomistajien kokous

Osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksen päätettävissä oleva asia voidaan kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella päättää yhtiökokousta pitämättä osakkeenomistajien kokouksessa. Tätä menettelytapaa suositellaan käytettäväksi tapauksittain silloin, kun Forssan kaupunki on yhtiön ainoa osakkeenomistaja.

HALLITUS

Tytäryhteisön hallituksen valinta

Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet, ellei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Kaupunginhallitus antaa tarvittaessa jäsenten valintaa koskevan ohjeen yhtiökokousedustajalle. Kaupunginhallitus ottaa samalla yhtiöjärjestyksen puitteissa kantaa yhtiön hallitukseen valittavien jäsenten määrään.

Kaupunkikonserniin kuuluvissa yhtiöissä tai yhtiöissä, joissa kunnilla on enemmistö, hallituksen kokoonpanossa noudatetaan tasa-arvolakia. Tasa-arvolaki edellyttää näissä yhtiöissä, että hallituksen jäseniksi valitaan tasapuolisesti miehiä ja naisia.

Hallitukselle valitaan varajäsenet, mikäli yhtiöjärjestys niin määrää.

Hallituksen jäsenen toimikausi on määräaikainen, yleensä vuosi, ellei yhtiöjärjestyksessä taikka säännöissä toisin määrätä.

Hallituksen jäsen voi erota tehtävästään ennen toimikauden päättymistä ilmoittamalla siitä kirjallisesti hallitukselle ja sille toimielimelle, joka hänet on tehtävään valinnut.

Hallituksen jäsenen tehtävän tullessa avoimeksi kesken toimikauden hallituksen muut jäsenet huolehtivat siitä, että uusi jäsen valitaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Mikäli hallitus on avoimeksi tulleesta tehtävästä huolimatta päätösvaltainen, valinta voi tapahtua esimerkiksi seuraavassa varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Hallituksen jäsenten kelpoisuus ja riippumattomuus

Hallituksen jäseneksi tai toimitusjohtajaksi valittavien henkilöiden tulee olla hyvämaineisia ja sopivia tehtävään.

Hallituksen jäseneksi valittavalla on oltava tehtävän edellyttämä pätevyys ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen. Hallituksen jäsenillä tulee olla riittävä toimialan, organisaation toiminnan sekä hallinnon ja johtamisen asiantuntemus. Hallituksen kokoonpanon tulisi heijastaa eri taustoja ja näkökulmia. Kaupunkikonsernin johto valitsee harkintansa mukaan edustajansa tytäryhteisöjen hallitukseen. Tapauksittain harkitaan ulkopuolisten asiantuntijajäsenten nimittämistä liiketoiminnallisesti merkittäviin yhtiöihin.

Hallituksen jäseneksi tai toimitusjohtajaksi ei voida valita oikeushenkilöä eikä alaikäistä tai sitä, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimikelpoisuutta on rajoitettu tai joka on konkurssissa tai määrätty liiketoimintakieltoon.

Kaupunkikonserniin kuuluvan yhtiön toimitusjohtaja ei voi toimia toisen kaupunkikonserniin kuuluvan yhtiön hallituksen jäsenenä, paitsi oman yhtiön tytäryhtiön tai muutoin omistajaohjauksen kannalta tarkoituksenmukaisen yhtiön hallituksessa.

Toimitusjohtaja ei saa toimia oman yhtiön hallituksen jäsenenä.

Hallituksen tehtävät

Tytäryhteisön hallituksella on keskeinen tehtävä yhteisön hallinnon ja valvonnan järjestämisessä ja johtamisessa. Hallituksen tehtävät ja vastuut määräytyvät asianomaista yhteisöä koskevan lainsäädännön, yhtiöjärjestyksen, sääntöjen ja osakassopimuksen mukaisesti. Hallitus vastaa päätöksistään.

Tytäryhteisön hallitus edustaa myös kaupunkikonsernin johtoa yhteisön hallinnossa. Hallituksen toiminta on osa omistajaohjausta.

Hallitus

- huolehtii yhteisön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä (hallituksen yleistoimivalta)
- valitsee ja erottaa toimitusjohtajan
- määrittää toimitusjohtajan toimitusuhteen ehdot ja hyväksyy kirjallisen toimitusjohtajasopimuksen neuvoteltuaan kaupungin johdon kanssa
- käy toimitusjohtajan kanssa vuosittain kehityskeskustelut, joissa arvioidaan toimitusjohtajan toimintaa ja tehtävässä onnistumista, sekä raportoi näistä kaupungin johdolle
- vastaa yhteisön kirjanpidon ja sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä
- päättää yhteisön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisia ja laajakantoisista toimenpiteistä

- päättää yhteisön asioista sen mukaan kuin yhtiöjärjestyksessä, säännöissä, osakassopimuksessa tai muutoin yhteisön sisäisesti on toimitusjohtajan kanssa sovittu
- hallitus voi yksittäistapauksessa tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla tehdä päätöksen toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvassa asiassa silloinkin, kun yhtiöllä on toimitusjohtaja
- edustaa yhteisöä ja kirjoittaa sen toiminimen
- antaa yhtiön tai säätiön toiminimen kirjoittamisoikeuden hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle tai muulle henkilölle yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaan
- kutsuu koolle yhtiö- ja vuosikokouksen
- valitsee hallituksen puheenjohtajan, ellei yhtiöjärjestyksessä, säännöissä taikka osakassopimuksessa ole toisin määrätty tai hallitusta valittaessa ole toisin päätetty.

Hallituksen työskentely ja päätöksenteko

Hallitus työskentelee ja tekee päätöksensä hallituksen kokouksissa. Suunnitelmallisen ja tehokkaan hallitustyöskentelyn varmistamiseksi konsernijohto suosittelee, että hallitus laatii työskentelyään varten työjärjestyksen.

Hallitus on kollektiivisesti vastuussa päätöksistään. Vastuu voi syntyä, vaikka jäsen on ollut poissa hallituksen kokouksesta. Korvausvastuu syntyy huolellisuusvelvoitteen laiminlyönnillä taikka rikkomalla lakia, yhtiöjärjестystä tai sääntöjä.

Puhelin- ja sähköpostikokoukset rinnastetaan tavanomaisiin kokouksiin ja niistä laaditaan normaaliin tapaan pöytäkirja.

Hallitus vahvistaa kirjallisesti yksittäisten hallituksen jäsenten erityistehtävät tai vastuualueet, jos sellaisista on sovittu.

Toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksissa ja käyttää niissä puhevaltaa.

Hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja ei saa osallistua hänen ja yhteisön välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn eikä osallistua yhteisön ja kolmannen välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn, jos hänellä on odotettavissa siitä olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa yhteisön edun kanssa. Mitä edellä sanotaan sopimuksesta, koskee vastaavasti muita oikeustoimia sekä oikeudenkäyntejä sekä muuta puhevallan käyttämistä.

Hallituksen kokouksista laaditaan pöytäkirja, jonka kokouksen puheenjohtaja ja vähintään yksi hallituksen siihen valitsema jäsen allekirjoittavat. Hallitus voi myös päättää, että kaikki läsnäolijat allekirjoittavat pöytäkirjan. Sellaiset yhteisön ja sen omistajan taikka hallituksen jäsenen väliset sopimukset ja sitoumukset, jotka eivät kuulu yhteisön tavanomaiseen liiketoimintaan, merkitään tai liitetään hallituksen kokouksen pöytäkirjaan.

Pöytäkirjat numeroidaan juoksevasti ja säilytetään luotettavalla tavalla.

Hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla on oikeus saada eriävä mielipiteensä merkityksi pöytäkirjaan.

Hallituksen jäsenten on säilytettävä saamiaan asiakirjoja ja muuta tietoa huolellisesti ja niin, ettei ulkopuolisilla ole pääsyä liikesalaisuuksiksi katsottavaan tietoon.

Hallitus on päätösvaltainen, kun kokouksessa on läsnä yli puolet jäsenistä, jollei yhtiöjärjestyksessä, säännöissä taikka osakassopimuksessa edellytetä suurempaa määrää. Päätöstä ei kuitenkaan saa tehdä, ellei kaikille hallituksen jäsenille ole mahdollisuuksien mukaan varattu tilaisuutta osallistua asian käsittelyyn.

Hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide, jollei yhtiöjärjestyksessä, säännöissä taikka osakassopimuksessa edellytetä määräänemmistöä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni. Hallituksen puheenjohtajan valinnassa äänten mennessä tasan puheenjohtaja valitaan arvalla, ellei hallitusta valittaessa tai yhtiöjärjestyksessä, säännöissä taikka osakassopimuksessa ole muuta määrätty.

Hallitus ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai toisen omistajan kustannuksella.

Hallitus tai hallituksen jäsen ei saa noudattaa sellaista yhtiö – ja vuosikokouksen tai yhteisön muun toimielimen päätöstä, joka on lainvastaisena pätemätön.

Hallituksen toimikunnat

Yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmän toimivuus vaatii, että hallitustyöskentely järjestetään mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Hallituksen vastuulle kuuluvien asioiden valmistelua voidaan tehostaa hallituksen jäsenistä koostuvien toimikuntien perustamisella. Tällainen voi olla esimerkiksi rakennustoimikunta isoa rakennusprojektia varten. Toimikunta perustetaan hallituksen päätöksellä ja siitä ja sen tehtävistä tehdään merkintä pöytäkirjaan.

Toimikunta raportoi työstään säännöllisesti hallitukselle. Toimikunnan toiminnasta ja jäsenistä informoidaan toimintakertomuksessa.

Hallituksen toiminnan arviointi

Hallitustyöskentelyn tehokkuuden takaamiseksi hallituksen toimintaa ja työskentelytapoja arvioidaan säännöllisesti vähintään joka toinen vuosi. Arviointi voidaan toteuttaa sisäisenä itsearviointina tai käyttämällä ulkopuolista arvioijaa. Arvioinnin keskeisistä tuloksista raportoidaan konserniohjauksesta vastaavalle kaupunginjohtajalle.

Hallituksen puheenjohtaja

Hallituksen puheenjohtajan valitsee hallitus, jollei yhtiöjärjestyksessä, säännöissä tai osakassopimuksessa ole toisin määrätty tai hallitusta valittaessa ole toisin päätetty.

Hallituksen puheenjohtaja

- vastaa hallituksen kokoontumisesta tarvittaessa tai hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan sitä vaatiessa; hallituksen on suositeltavaa kokoontua vähintään 3 – 4 kertaa vuodessa.
- johtaa hallituksen työskentelyä ja toimii kokouksessa puheenjohtajana sekä huolehtii siitä, että kokouksesta pidetään pöytäkirjaa
- seuraa toimitusjohtajan tehtäviä sekä valvoo, että toimitusjohtaja on tehtäviensä tasalla, ja hyväksyy toimitusjohtajan edustus- yms. menot, lomat ja muut vapaat.
- huolehtii omalta osaltaan siitä, että merkittävistä ja periaatteellisista ratkaisuksista on ennen hallituksen lopullista päätöstä hankittu konsernijohdon ennakkosuostumus ja että muutenkin tytäryhteisössä noudatetaan tässä ohjeessa määriteltyjä periaatteita.

Ennakkosuostumus

Ennakkosuostumusta edellyttäviä ratkaisuja ovat esimerkiksi:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen, ellei muutos ole tekninen tai muutoin vähäinen
- periaatteellisesti laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä toiminnan muutos
- toiminta-ajatuksen olennainen muuttaminen
- toiminnan muuttaminen siten, että yhtiö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköaseman suhteessa kaupunkiin
- pääomarakenteen merkittävä muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei ole erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien mukaan lukien immateriaalioikeuksien hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen olennainen muuttaminen
- muuhun kuin tytäryhtiön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajien

- taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset
- merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut, toimitusjohtajan tai vastaavan valinta, palkkaus sekä tulospalkkiojärjestelmän käyttöönotto ja sen muutokset
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen

Konsernijohton ennakkosuostumuksen hankkii joko yhtiön hallituksen puheenjohtaja tai toimitusjohtaja.

TOIMITUSJOHTAJA

Tytäryhteisöllä on osakeyhtiössä toimitusjohtaja ja muussa yhteisössä toiminnanjohtaja tai vastaava toiminnan juoksevista asioista vastaava toimihenkilö.

Jos toimitusjohtajan tehtävien päätoimiselle hoidolle ei ole perusteita, tehtävä voidaan järjestää ostopalveluna kaupunkikonsernin toiselta tytäryhteisöltä taikka ulkopuoliselta saman toimialan hyvin osaavalta taholta.

Toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa valitsee hallitus. Valinnassa kuullaan konsernijohtoa.

Toimitusjohtajan toimisuhteen keskeisistä ehdoista laaditaan kirjallinen toimitusjohtajasopimus, jonka hallitus hyväksyy ja jonka hallituksen puolesta allekirjoittaa hallituksen puheenjohtaja. Toimitusjohtaja ilmoittaa sivutoimensa hallituksen hyväksyttäväksi.

Eturistiriitojen välttämiseksi toimitusjohtaja ilmoittaa hallitukselle myös omat ja lähiomaisen omistukset ja hallintoelinten jäsenyydet saman toimialan yhteisöissä taikka muut sellaiset sidonnaisuudet, joilla voi olla vaikutusta toimitusjohtajan riippumattomuuden arvioinnissa. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös olennaisia muutoksia mainituissa seikoissa.

Toimitusjohtajalla voi olla apunaan johtoryhmä, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä päättää toimitusjohtaja.

Toimitusjohtajan tehtäviä ovat muun muassa:

- hoitaa yhteisön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti (toimitusjohtajan yleistoimivalta)
- toteuttaa hallituksen hyväksymää strategiaa
- yhtiön liiketoimintojen suunnittelu, johtaminen ja valvonta

- yhtiön ylempien elinten, kuten hallituksen toimintojen valmistelu, esittely ja päätösten täytäntöönpano
- pitää hallituksen puheenjohtajan hyvin informoituna tytäryhteisön tilanteesta
- yhtiön muun kuin hallituksen päätösvallassa olevan henkilöstön palvelukseen ottaminen
- huolehtia tavanomaisten hankinta- ja asiakassopimusten tekemisestä
- huolehtia osaltaan siitä, että ennen yhtiön sisäistä päätöksentekoa on riittävän ajoissa hankittu konsernijohdon ennakkosuostumus
- päättää hallituksen valtuuttamana tai kiireellisissä tapauksissa yhteisön toiminnan laajuuteen ja laatuun nähden epätavallisista ja laajakantoisista toimenpiteistä sekä raportoi niistä, niin pian kuin se on mahdollista, hallitukselle ja konsernijohdolle
- vastata yhteisön kirjanpidon ja varainhoidon järjestämisestä lainmukaisella ja luotettavalla tavalla
- huolehtia siitä, että yhteisön kaupparekisteri- ja vastaavat rekisteritiedot ovat ajan tasalla
- huolehtia siitä, että yhtiön osake- ja osakasluettelot ovat ajan tasalla
- huolehtia siitä, että yhteisölle otetaan toimitusjohtajaa ja hallitusta koskevat vastuuvakuutukset
- edustaa yhteisöä tehtäviinsä kuuluvissa asioissa.

Toimitusjohtaja ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai toisen omistajan kustannuksella.

Toimitusjohtaja ei saa noudattaa sellaista yhtiö- ja vuosikokouksen tai muun yhteisön toimielimen päätöstä, joka on lainvastaisena pätemätön.

Johdon palkkaus, palkkiot ja muut etuudet

Hallituksen jäsenten kokous- ja vuosipalkkiot sekä muut etuudet määräytyvät kaupunginhallituksen hyväksymien perusteiden mukaisesti.

Mikäli hallituksen jäsenelle maksetaan kokous- ja vuosipalkkion lisäksi palkkioita myös muulla perusteella, niistä ilmoitetaan aina hallitukselle ja ne kirjataan hallituksen pöytäkirjaan.

Hallituksen jäsenet eivät voi olla osallisena tulospalkkio- ja muissa vastaavissa järjestelmissä.

Konsernijohto seuraa ja luo yhtenäisiä periaatteita noudatettavaksi tytäryhteisöjen toimitusjohtajien palkkauksessa ja muiden etujen myöntämisessä.

VAITIOLOVELVOLLISUUS JA ASIAKIRJAJULKISUUS

Yhtiöissä noudatetaan osakeyhtiölakia. Yhtiön hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, konsernijohtoon kuuluva viranhaltija tai muu kaupungin viranhaltija ei saa paljastaa ulkopuoliselle yhtiön liike- ja ammattisalaisuuteen kuuluvaa asiaa. Hallituksen jäseniä koskee osakeyhtiölain mukainen vahingonkorvausvelvollisuus yhtiölle tai ulkopuoliselle tuotetusta vahingosta. Yhtiössä saatua tietoa ei saa käyttää yhtiön tai kolmannen osapuolen vahingoksi muussa kaupungin päätöksenteossa.

Yhtiötä koskeva asia tulee kaupungin hallinnossa vireille, kun yhtiön toimitusjohtaja taikka hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ottaa yhteyttä konsernijohtoon tai päinvastoin. Yhtiön kaupungille toimittamat asiakirjat ovat julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädettyllä tavalla.

MUUT MÄÄRÄYKSET

Tämän ohjeen lisäksi kaupunkikonsernin toimintaa säännellään kuntalaissa, kirjanpito-laissa, tilintarkastuslaissa ja osakeyhtiölaissa. Nämä lait ovat ensisijaisia suhteessa kaupungin ohjeistukseen.

OHJEIDEN HYVÄKSYMINEEN JA VOIMAANTULO

Kaupunginvaltuusto hyväksyy nämä konserniohjeet sekä hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevat ohjeet. Lisäksi kaupungin määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen hallitukset ja yhtiökokoukset sekä kaupungin liikelaitoksen johtokunta käsittelevät ja hyväksyvät nämä ohjeet. Hyväksymisen jälkeen ohjeet sitovat tytäryhteisöä. Ohjeiden muutokset käsitellään samassa järjestyksessä. Ohjeet ovat voimassa toistaiseksi.

Nämä ohjeet tulevat voimaan 1.3.2012. Kaupunginhallituksen 11.2.2002 hyväksymät konserniohjeet kumoutuvat samasta ajankohdasta alkaen.

Kaupunginvaltuusto on 27.5.2013 hyväksynyt seuraavat tarkennukset kaupungin konserniohjeistukseen:

1. Kaupunginjohtajalla ja talousjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus kaikkien tytäryhteisöjen hallitusten ja johtokuntien kokouksissa.
2. Tytäryhtiöt toimittavat aina etukäteen hallituksen, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen kokouskutsut ja esityslistat liitteineen sekä jälkikäteen kokousten pöytäkirjat liitteineen kaupunginjohtajalle, talousjohtajalle ja niille muille viranhaltijoille, joilla on tytäryhtiön hallituksen kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Esityslistan tulee sisältää sekä lyhyt asian esittely että päätösehdotus.

3. Konsernijohdon ennakkosuostumusta edellyttävät asiat tulee käsitellä yhtiön esityksestä kaupunginhallituksessa.
4. Konsernivalvonnan toteuttamiseksi yhtiöiden tulee toimittaa konsernijohdolle pyydettäessä tiedot mm. henkilöstön palkkatasosta ja henkilöstöetuuksista.
5. Eri yhteisöjen hallituksissa toimiville kaupungin edustajille annettavien toimintaohjeiden antamismenettely selkeytetään.
6. Osavuosikatsausraportoinnin lisäksi tytäryhteisöjen tulee seurata toimintaansa ja talouttaan kuukausittain. Kuukausiraportointi käsitellään yhteisön hallituksessa ja lähetetään tiedoksi konsernijohdolle.